Näillä toimilla hiilijalanjälkesi pienenee

27.6.2019

Sitra julkaisi toukokuussa 2019 raporttinsa, jossa määriteltiin ne toimet, joilla maapallon keskilämpötilan nousu voidaan rajata 1,5 asteeseen. Raportti oli yksi ensimmäisistä teoksista, jotka on tehty suoraan kuluttajien käyttöön. Ideana on tarjota konkreettisia ehdotuksia siitä, paljonko päästöjä on vähennettävä ja millä aikataululla. Kuluttajien on tehtävä hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi jo erittäin paljon v. 2030 mennessä. Päästöt tulee saada dramaattiseen laskuun lähivuosikymmeninä ja päästöt saavat olla vain kymmenesosa nykyisestä tasosta vuoteen 2050 mennessä (Sitra 2019).

Raportin avulla nähdään, millä osa-alueilla tulee tehdä eniten töitä, jotta päästömäärät saadaan tippumaan tehokkaasti. Raportissa on huomattavaa se, että noin 75 prosenttia suomalaisen hiilijalanjäljestä muodostuu kolmesta osa-alueesta: elintarvikkeet, asuminen ja liikkuminen. Näistä eniten päästöjä aiheuttavat liha- ja maitotuotteiden kulutus, fossiilisiin polttoaineisiin perustuva kodin energiankulutus, yksityisautoilu sekä lentomatkustus (Sitra 2019).

Miten pääsemme päästövähennyksiin?

Onkin keskeistä kysyä, miten päästötavoitteisiin päästään? Ilmastotyö ei ole pelkkää kieltämistä, vaan päästövähennyksiä voi tehdä kolmella eri tavalla: kulutuksen määrällisellä vähentämisellä, tehokkuuden parantamisella ja kulutusmuodon muutoksella (Sitra 2019). Kulutusmuodon muutoksella tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että vaihdat vanhan bensa-autosi sähköautoksi tai korvaat maitotuotteet kasvipohjaisilla tuotteilla. Päästöjen vähentäminen ei siis tarkoita välttämättä elintasosta luopumista, vaan oleellista on vähentää hiilidioksidin ja muiden kasvihuonekaasujen joutumista ilmakehään. Esimerkiksi sillä, että muutat öljylämmitteisen talosi maalämpöön, on iso vaikutus yksilön hiilijalanjälkeen. Onkin keskeistä välttää niitä toimia, joissa muodostuu hiilidioksidia ja toisaalta lisätä hiilen sitoutumista esimerkiksi maaperään tai biomassaan.

Sitran raportin myötä kuluttajien on mahdollista tehdä myös kompensoivia toimia eli yksilön ei välttämättä tarvitse luopua kokonaan lihasta, vaan kuluttaja voit esimerkiksi vähentää päästöjä hankkimalla maalämmön, aurinkopaneelit ja sähköauton. Se, että vähennät päästöjä omaehtoisesti ja sinulle sopivalla tavalla, lisää positiivisen osallisuuden tunnetta.

Lista tärkeimmistä ilmastotoimista (Sitra 2019):

- yksityisautoilun korvaaminen joukkoliikenteellä tai sähköpyörällä työ- ja vapaa-ajan matkoilla
- sähkö- ja hybridiautojen käyttöönotto
- ajoneuvojen polttoainetehokkuuden parantaminen
- kimppakyytien lisääminen
- asuminen lähempänä työ- tai opiskelupaikkaa
- asunnon vaihtaminen pienempään
- sähkön ja lämmitysenergian tuottaminen uusiutuvilla energialähteillä,
- maa- ja ilmalämpöpumppujen hyödyntäminen

- kasvis- ja vegaaniruokavalion suosiminen
- maitotuotteiden korvaaminen kasvipohjaisilla vaihtoehdoilla
- punaisen lihan korvaaminen kanalla tai kalalla.

Minkälaisia TKI -hankkeita tulisi tukea?

Ammattikorkeakoulujen rooli on olla mukana kehitystyössä, jolla edistetään vähähiilisiä ratkaisuja. Hankkeita kannattaakin kohdistaa sinne, missä saavutetaan eniten päästövähennyksiä. Kohteina voivat olla esimerkiksi vaihtoehtoiset energianlähteet tai ruoka. Apuna kehitystyössä ovat lisäksi kiertotalouden liiketoimintamallit, joita ovat tuote palveluna, resurssitehokkuus, uusiutuvuus, digitaaliset jakamisalustat ja tuotteiden elinkaaren pidentäminen.

Onkin oleellista kysyä, miten yhdistetään uudella tavalla tärkeimmät ilmastotoimet ja uudet liiketoimintamallit? Tässä on suuri mahdollisuus myös ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnalle, joka voi parhaimmillaan synnyttää uutta liiketoimintaa. Voimmeko rakentaa sähköautoilua tukevia palveluja tai vähentää työmatkustamista uusilla digitaalisilla ratkaisuilla? Voimmeko parantaa resurssitehokkuudella ruoan ympäristövaikutuksia? Ratkaisut voivat olla parhaimmillaan yksinkertaisia ideoita, joilla on näkyviä vaikutuksia ympäristöön.

Lähteet:

Sitra 2019. 1,5 asteen elämäntavat. Saatavilla: https://media.sitra.fi/2019/05/15135519/1o5-asteen-elamantavat.pdf (26.6.2019)

Kari Laasasenaho
SeAMK Ruoka